

KERKENBELEIDSPLAN GEMEENTE HOEILAART

April 2025

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	2
INLEIDING	3
1. SITUERING KERKGEBOUW	4
2. FICHE KERKGEBOUW	5
2.1. Sint-Clemenskerk in Hoeilaart	5
2.1.1. Identificatie	5
2.1.2. Beschrijving	6
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	15
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	15
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	16
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	16
3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht	17
BESLUIT	18

Dit kerkenbeleidsplan omvat het volgend gebouw voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Hoeilaart:

- Sint-Clemenskerk, Gemeenteplein, 1560 Hoeilaart

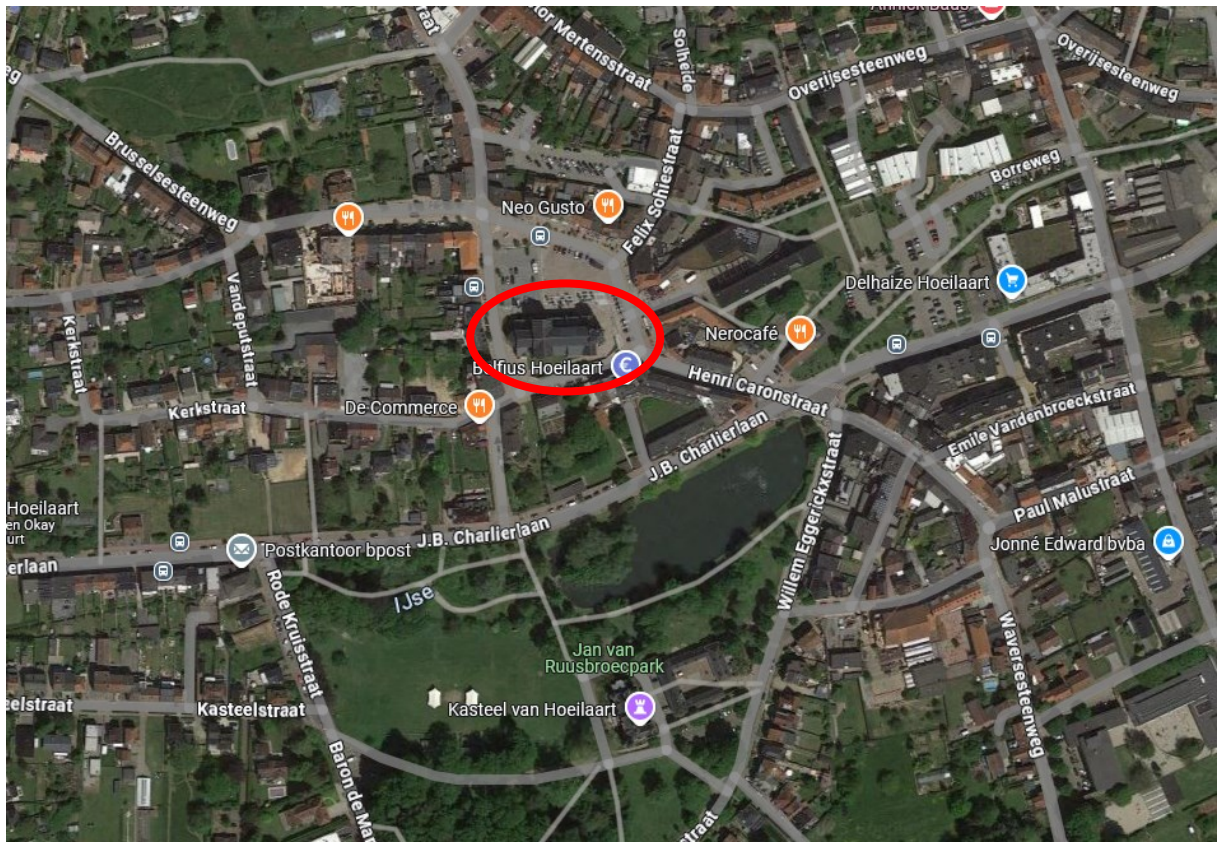
Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Hoeilaart, Bisdom: Mechelen-Brussel, Regio: Leuven, Pastorale Zone Druivenstreek (Hoeilaart, Overijse, Huldenberg), Parochie: Sint-Clemens, het centraal kerkbestuur van Hoeilaart en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren.

Dit kerkenbeleidsplan start met **de situering** van het betrokken kerkgebouw. Vervolgens wordt de kerk besproken, met aandacht voor de **identificatie, de beschrijving, de omgeving en het huidige gebruik en functie**. Tot slot biedt een overzicht van de **gemaakte keuzes, de onderliggende visie en het traject** dat is of wordt ingezet om de **toekomstige invulling** te verwezenlijken.

Handtekening Bisdom

handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUW

Sint-Clemenskerk, Gemeenteplein, 1560 Hoeilaart

2. FICHE KERKGEBOUW

De gemeente Hoeilaart heeft slechts één kerk, nl. de parochiekerk Sint-Clemens.

2.1. Sint-Clemenskerk in Hoeilaart

2.1.1. Identificatie

Naam: Sint-Clemens

Geografische ligging

De kerk is gelegen op een verhevenheid in het dorpscentrum in de vallei van de IJse. Het gebouw is gefundeerd op grondlagen met een beperkt draagvermogen die dateren uit het kwartaal en die reiken tot op een diepte van ca. 13 m onder de rondweg. Het imposante gebouw domineert het dorpsgezicht in het bijzonder gezien vanaf de Henri Caronstraat. Van op de heuvels rond het dorpscentrum beheerst het kerkgebouw het panorama.

- Gemeenteplein, 1560 Hoeilaart
- Provincie: Vlaams-Brabant

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Mechelen-Brussel
- Regio: Leuven
- Pastorale zone: Druivenstreek
- Parochie: Sint-Clemens

Eigenaar: De Kerkfabriek Hoeilaart is eigenaar van de kerk. De parterres tussen de rondweg en de kerk zijn eveneens eigendom van de Kerkfabriek evenals enkele stroken verharde weg ter hoogte van

de voorgevel van de kerk en de toegang tot de sacristie aan de zuidkant. De rondweg is eigendom van de gemeente.

Bescherming(en)/vastgesteld

De Sint-Clemenskerk is vastgesteld als bouwkundig erfgoed sinds 14-09-2009, maar niet geklasseerd als beschermd monument.

2.1.2. Beschrijving

Historiek

De huidige neoromaanse parochiekerk werd gebouwd in de periode 1870-1874 naar een ontwerp van de Limburgse architect Herman Jaminé (1826-1885) ter vervanging van een oud, klein en bouwvallig godshuis in gotische stijl dat in 1870 geheel werd afgebroken. De neoromaanse bouwkunst is een zgn. eclectische bouwstijl uit de 2e helft van de 19e eeuw, die geïnspireerd is op de stijlkenmerken van de vroegmiddeleeuwse romaanse architectuur. In 1864 gaf kardinaal Engelbertus Sterckx aan de Kerkfabriek officieel de toelating om werk te maken van de plannen voor een nieuwe kerk. Jaminé ontwierp een monumentale constructie met een toren in het oosten. Om het architecturaal uitzicht te verlevendigen wisselde hij aan de buitenzijde het baksteenmetselwerk af met speklagen in natuursteen, zodat een sterke horizontale ritmering tot stand kon komen. Om het massieve gebouw een zekere elegantie te verlenen, voorzag Jaminé een hoge vierkante toren, die bovenop bekroond diende te worden met een zeer hoge octogonale torenspits. Dit geheel moest reiken tot op een hoogte van meer dan 50 m boven het voorpleintje van de kerk. De bouwtoelating werd afgeleverd bij Koninklijk Besluit van 20-09-1869. Om stabiliteitsredenen diende men de werken aan de toren te onderbreken ongeveer op het niveau van de nok van het schip. Op 23-11-1874 werd de nieuwe kerk ingewijd, die op dat ogenblik nog niet volledig was voltooid. De afwerking van de toren bv. zou nog vele jaren aanslepen. Pas in 1885-1886 werden in de toren boven het ingangsportaal en het oksaal gewelven ingebouwd op basis van de tekeningen van provinciaal architect Gustave Hansotte. Plannen uit 1895 van de hand van architect Florent Van Roelen voor de definitieve afwerking van de kerktoren en de versteviging van de torenfunderingen werden nooit uitgevoerd niettegenstaande de goedkeuring ervan door de Kerkfabriek en het gemeentebestuur.

In 1951, werden in het kader van grote herstellingswerken aan de daken, ook een aantal verstevigingswerken aan de funderingen van de buitenmuren van de zijbeuken uitgevoerd. Bovendien werden een viertal zgn. trekkers in beton onder de kerkbevloering verwezenlijkt om de versterkingen aan de buitenmuren onderling te verbinden.

Cultuurhistorische waarde

De Sint-Clemenskerk heeft een bepaalde cultuurhistorische waarde vooreerst omwille van de vaststelling als bouwkundig erfgoed. Het imposante gebouw bepaalt het dorpsgezicht en vormt samen met het kasteel-gemeentehuis met kasteelhoeve en het voormalige tramstation (op de vroegere buurtspoorweg Groenendaal - Overijse) de historische kern van de gemeente.

In het koor en het hoogkoor vallen de fraaie gebrandschilderde glasramen op geplaatst in 1873 en geleverd door de Parijse ateliers E. Didron, vermoedelijk door de persoonlijke tussenkomst van baron de Man d'Attenrode, de toenmalige burgemeester. De glasramen tonen o.a. afbeeldingen met Sint-

Clemens en Sint-Franciscus en taferelen met Christus. De deels gekleurde glasramen in het schip dateren van 1949 en hebben een geometrische opbouw. Ze werden geschonken door Hoeilaartse families.

De kerk bezit ook waardevol meubilair. Het kerkorgel op het oksaal werd in 1888 gebouwd door de bekende orgelbouwer Emile Kerkhoff uit Laken naar een ontwerp uit 1887. Het hoofdaltaar in witte gepolijste marmer met een onderbouw in graniet en met een tweedelig retabel en zes medaillons dateert uit 1912 en is gebouwd door C. Van de Capelle en L. Wuidart uit Anderlecht. Een van de medaillons stelt Sint-Clemens voor, een ander Jan van Ruusbroec. De preekstoel in eik dateert van 1875 en is gebouwd door de bekende beeldhouwer Cornelis Janssen uit Sint-Truiden. Ook is er in het koor een kunstwerkje in geglazuurde keramiek met de afbeelding van Onze-Lieve-Vrouw met Kind dat mogelijk dateert van de 15e eeuw.

Andere waardevolle zaken zijn de communiebanken, de kerkmeesterbanken, de biechtstoelen, de doopvont en de sacristiekasten uit de 18e eeuw, evenals allerlei beelden en religieuze voorwerpen. Een inventaris van de roerende objecten ligt in het parochiearchief.

Wat het immateriële betreft kan men de vroegere processies vermelden die elk jaar ter gelegenheid van de zomerkermis tweemaal doorheen de bredere dorpskern trokken.

Gebouw en architecturale mogelijkheden

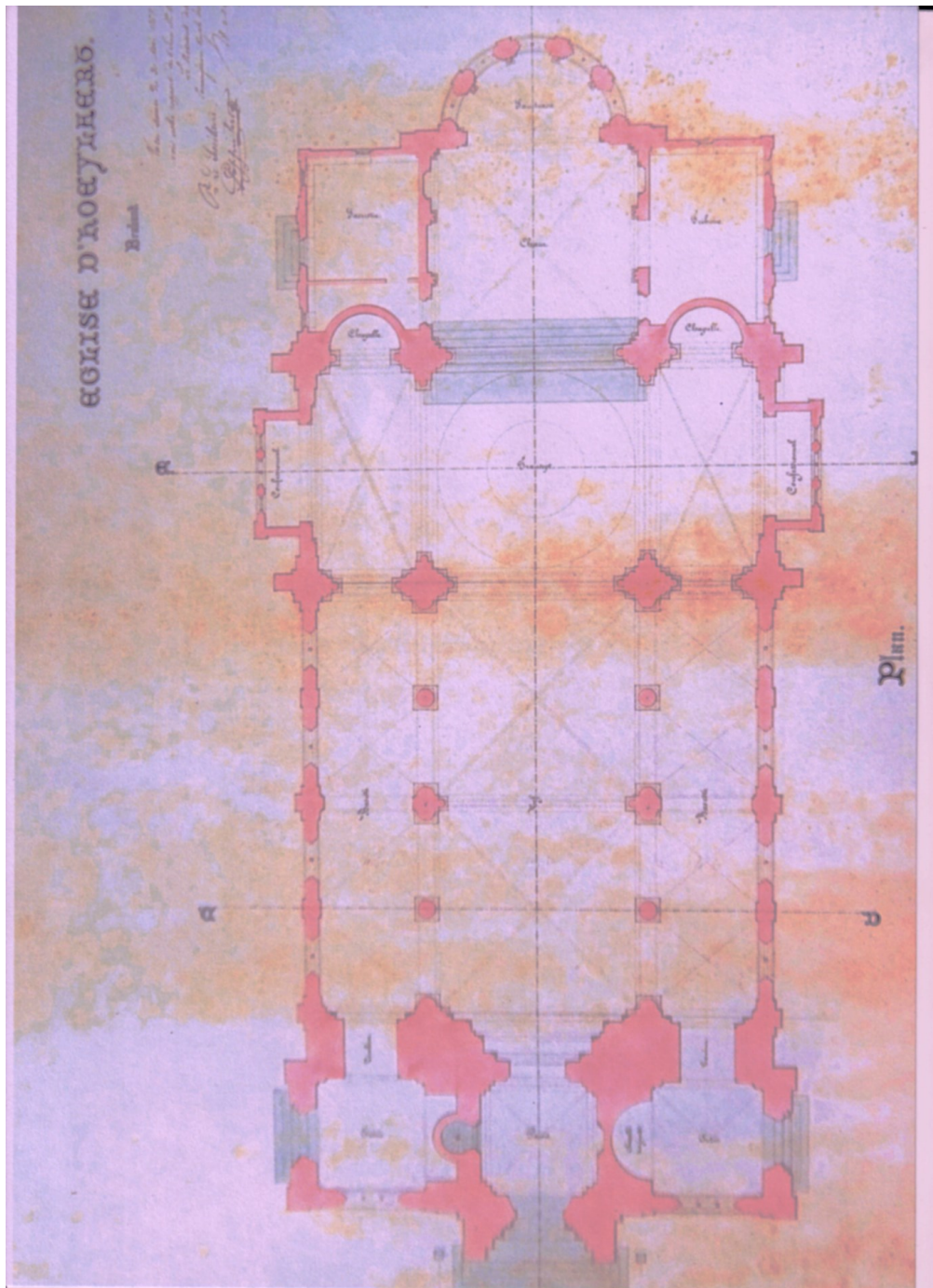
De oppervlakte

- oppervlakte : **1110 m²**
- vrije hoogte : **16m**
- aantal zitplaatsen : **356**

De plattegrond

De Sint-Clemenskerk is een neoromaanse longitudinale kruiskerk met basilicale opstand en een west-oost oriëntatie. Het grondplan is nagenoeg symmetrisch. De plattegrond vertoont een driebeukig schip met twee brede traveeën, voorafgegaan door een zware vierkante oosttoren, de toren is geflankeerd door twee kapellen, een doopkapel ten noorden, en ten zuiden de actuele Ruusbroeckapel die pas werd ingericht in 1951. De traptoren is bereikbaar van in het ingangsportaal en leidt naar het oksaal en de bovenverdiepingen. Het transept heeft één rechte travee met twee kleine halfronde laterale kapellen. De beide transeptarmen vertonen een lagere rechthoekige uitbouw voor de biechtstoelen. Tenslotte is er een koor van één rechte travee met een halfronde lagere apsis. Het koor is geflankeerd is door twee zijkapellen, de sacristie ten zuiden en een actuele bergruimte ten noorden. In de huidige bergruimte bevond zich vroeger een tribune voor baron de Man d'Attenrode en zijn familie. De stookplaats bevindt zich in de kelder onder de sacristie en is bereikbaar via een buitentrapp die uitgaat op de rondweg.

De kerk beschikt over vier ingangen : de hoofdingang aan de oostgevel, een zuidelijke en een noordelijke zijingang, en de toegang tot de sacristie.

H. Jaminé. Grondplan van de Sint-Clemenskerk. 1867

De grootte van de kerk

De approximatieve lengte van de kerk bedraagt 56 m. De breedte varieert van 22 m tot 25 m. Voor de vloeroppervlakte intra muros van de verschillende ruimtes kan men zeer benaderend de volgende waarden aannemen: ingangsportaal 30 m² ; middenbeuk 220 m² ; zijbeuken 203 m² ; transept 236 m² ; koor 86 m² ; koorapsis 23 m² ; sacristie 34 m² ; Ruusbroeckkapel 36 m² ; doopkapel 34 m² ; laterale kapellen van het transept 12 m² ; bergruimte 35 m². De totale grondoppervlakte belooft extra muros ca. 1150 m².

De vrije hoogte onder de gewelven in het middenschip bedraagt ca. 16 m. De nok van het dak van het middenschip ligt op ca. 22 m boven het niveau van de kerkvloer.

De gevelopstanden

Het geheel is opgetrokken met baksteen afgewisseld met regelmatige speklagen in kalkzandsteen onder leien zadel- en lessenaarsdaken. De koorapsis echter in contrast met de andere gevels is bijna volledig opgetrokken met natuursteen. Natuursteen is ook aangewend voor de onderbouw, enkele omlijstingen, decoratieve accenten en hoekstenen. Hij werd aangevoerd vanuit het Groothertogdom Luxemburg en vanuit een steengroeve bij Valkenburg.

De kerktoeren telt drie geledingen onder een laag tentdak. Massieve, versneden hoeksteunberen accentueren het zware karakter. Dekstenen in natuursteen vormen kleine zadeldakjes ter hoogte van de versmallingen. De kerk is toegankelijk via een bordestrap die uitgaat op een trapsgewijs verdiept rondboogportaal met daarboven een puntgeveltje, versierd met een medaillon met reliëf van Sint-Clemens. In het portaal worden de rondbogige archivoltten (frontzijde van bogen) ondersteund door zuiltjes met romaanse knoppenkapitelen. De voorste archivolt is gedecoreerd met ruitmotieven. De rechthoekige eiken vleugel deur is versierd met decoratief ijzerbeslag. Hogerop in de toren is er in de tweede geleding een roosvenster met een straalsgewijze indeling en bevat in een zgn. spaarveld (grote nis of uitsparing in het metselwerk om materiaal te minderen). De bovenste geleding in de toren vertoont aan de drie zijden een gekoppeld rondbogig galmgat met een tussenzuiltje met erboven een uurwerk, het geheel bevat in een puntgeveltje bekroond met een siermotief. Aan de zuidzijde van de toren is er een aangebouwde traptoren die voorzien is met lichtgleuven.

De traveeën van het schip worden geritmeerd met zgn. lisenen (decoratieve verdikking van het metselwerk in de vorm van een verticale band) en steunberen en van elkaar gescheiden door een luchtboog. De zijbeuken worden geopend door rondboogvensters met neoromaans maaswerk (decoratieve invulling in natuursteen in raamopeningen en met mazen om licht door te laten) in rondbogige spaarvelden. De zgn. lichtbeuk (dit is de middenbeuk) heeft gelijkaardige rondboogvensters, maar deze zijn geflankeerd met kleinere rondboogvensters, samen bevat in een spaarveld. Een doorlopende baksteen fries met overhoeks geplaatste steen begrenst bovenaan het gevelvlak.

De vormgeving en afwerking van de doopkapel en de Ruusbroeckapel sluiten aan bij de gevelopstanden van het schip. Aan de oostgevel wordt het gevelvlak evenwel geopend met een groter rondboogvenster dan elders. De kopgevels vertonen puntgevels met opklimmende getrapte friezen en bekroond met een siermotief.

De uitzichten van het transept en het koor zijn deels gelijkaardig als elders. Bovenaan wordt het transept begrensd door puntgevels met opklimmende getrapte friezen. De buitenwaartse uitsprong van de beide transeptarmen is van een bescheidener concept. Twee kleine rondboogvensters en een klein roosvenster markeren het gevelvlak, met bovenaan een puntgevel met vormgeving zoals elders. De beide transeptarmen vertonen aan de westzijde een halfronde apsis met een conisch dakje. Onder de kroonlijst is er een fries zoals in de koorapsis.

Het uitzicht van de koorapsis wijkt af door het gebruikte materiaal. Niet alleen de onderbouw maar ook de opgaande buitenmuur is nagenoeg geheel opgetrokken met natuursteen. Eenvoudige

rondboogvensters zijn er uitgespaard in gevelhoge spaarvelden. Elk spaarveld wordt afgelijnd met een boogfries. Opmerkelijk is de hogerop gelegen omlopende bakstenen fries met uitgespaarde en gevarieerde kruismotieven, en ondersteund door consooltjes. Deze fries wordt onder het halfconisch dak nog afgelijnd met een omlopende natuurstenen daklijst die versierd is met allerlei motieven.

Het interieur

Het interieur van de kerk is deels bepleisterd en deels van natuursteen. De middenbeuk en de zijbeuken zijn van elkaar gescheiden door een rondboogarcade met zuilen op een basement met torus (half rond profiel) en bladwerk en met bovenaan knoppenkapitelen. Het koor vertoont twee gelijkaardige doch deels blinde arcades met rondboogdeurtjes naar de sacristie en de bergruimte. De deurtjes zijn versierd met houtsnijwerk.

Het plafond is uitgevoerd met kruisribgewelven, een koepelgewelf in de viering en een straalgewelf met gewelfribben in natuursteen in de koorapsis. De verschillende gewelven zijn onderling gescheiden door gordelbogen in natuursteen. De bogen steunen bij de toren en het transept op zgn. bundelpijlers en elders op samengestelde pijlers met halfzuilen en colonnetten. De twee laterale kapellen van het transept zijn overdekt met een half koepelgewelf. Deze kleine gewelven zijn blauw geschilderd en verfraaid met vergulde sterren.

De betegeling bestaat uit blauwe steen afkomstig van Belgische steengroeven, behalve in het koor en de koorapsis waar een keramische tegelvloer ligt. De tegels met verschillende motieven zijn beige-bruin gekleurd. De tegels zijn aangeleverd door een fabriek bij het Noordfranse Maubeuge. De vloer in het koor en de koorapsis ligt zeven treden hoger dan in het schip. De brede trappenpartij is uitgevoerd in gepolijste hardsteen. Twee tussenbordessen zijn afgewerkt met keramische tegels zoals elders in het koor. De twee laterale kapellen van het transept liggen één trede hoger dan het schip.

In de zijbeuken en het transept zijn de buitenmuren bekleed met een houten lambrisering tot onder de afzaat van de raamopeningen. Een gepolychromeerde kruisweg is ingewerkt in deze bekleding.

Actueel zijn er 356 zitplaatsen in de kerk.

De technische installaties en voorzieningen

De kerk beschikt over de volgende nutsvoorzieningen: water, gas en elektriciteit. Het elektronisch stuursysteem van de klokkeninstallatie en het torenuurwerk werd in 2023 vernieuwd.

Sanitair	De sanitaire installatie is beperkt tot één enkel toilet, gelegen in een kleine bij ruimte van de sacristie. Dit toilet is niet toegankelijk voor de kerkgangers.
Verwarming	Het gebouw wordt verwarmd met een gasgestookte ketel en een warmeluchtverwarmingssysteem. Het huidige verwarmingssysteem dateert van 2008-2009. De ketelinstallatie wordt overeenkomstig de voorschriften om de twee jaar gekeurd. De luchtverwarmingseenheden worden elk jaar onderhouden.
Verlichting	De elektrische installatie en de verlichting werden vernieuwd in 1989. De verlichting gebeurt met halogeenlampen.
Keukenvoorzieningen	Er is geen minikeuken.
Audiosysteem	De geluidsinstallatie werd geoptimaliseerd in 2023.
Beeldschermen	Er zijn geen beeldschermen.
Rolstoeltoegankelijkheid	Bij de heraanleg van het gemeenteplein en de rondweg in 2016-2017 werd de toegankelijkheid verbeterd door de aanleg van een tweedelig hellend vlak aan de zuidelijke zijingang. Bijkomend werd het toegangssas aan de binnenkant van de kerk aangepast zodat de kerk nu ook toegankelijk is voor rolstoelgebruikers.
Diefstal-en brandbeveiliging	Er is geen diefstalbeveiliging
Bliksembeveiliging	De bliksembeveiliging werd vernieuwd tijdens de restauratiewerken van 2003.
GSM-operatoren	Twee operatoren hebben installaties op en in het kerkgebouw, nl. Proximus en Orange. De binneninstallaties bevinden zich op een tussenverdieping die bereikbaar is via de traptoren. De zendapparatuur bevindt zich op de buitenmuren van de kerktoren. Met deze operatoren zijn langetermijncontracten afgesloten.

Mogelijkheid tot compartimentering en uitbreidingsmogelijkheden

De kerk heeft een hoge erfgoedwaarde. Een eventuele compartimentering zou een grote impact hebben op de ruimtelijkheid en bijgevolg grote afbreuk doen aan het architecturale en cultuurhistorische karakter van de kerk. Compartimentering zou bovendien aanleiding geven tot aanzienlijke bouwkosten en bijkomende beheersproblemen. Algemeen kunnen we stellen dat de kerk een kerk blijft met religieuze activiteiten. Daarnaast denken we aan een valorisatie met nevenactiviteiten.

Uitbreidingsmogelijkheden komen anderzijds niet in aanmerking omwille van het architecturaal voorkomen, de ligging, en de grootte van het bestaande gebouw.

Bouwfysische toestand

Stabiliteitsproblemen stelden zich al tijdens de bouwperiode van de kerk. De opbouw van de kerktoren dewelke zich situeert in de laatste bouwphase werd stilgelegd omdat op een aantal plaatsen scheuren werden vastgesteld. In 2011 stelde zich de noodzaak om een gericht onderzoek te laten uitvoeren naar de algemene stabiliteit van de kerk. Het studiebureau Triconsult werd daartoe aangesteld. In de zolderruimten werden referentiemeetpunten geplaatst voor de opvolging van bestaande scheuren. Sedert 2011 worden elk kwartaal de veranderingen in de scheurwijdtes opgemeten. In 2020 werden nog bijkomende meetpunten geplaatst voor een meer uitgebreide monitoring. Alle meetgegevens worden opgeslagen in een digitale databank.

Begin 2017 werd een opvallende toename vastgesteld van de scheurwijdte op enkele specifieke plaatsen. Op advies van Triconsult werden in 2018 een aantal stabiliteitsmaatregelen getroffen : een noodschoring onder de vieringboog tussen het transept en de middenbeuk en stalen trekkers onder de gordelboog in het midden van het schip.

Op 13-12-2024 werd door Triconsult naast de nodige metingen ook een uitgebreide visuele controle van de scheurvorming in muren en gewelven uitgevoerd. In het uitgebreid rapport dd. 20-12-2024 stelt Triconsult het volgende : "Gelet op de toename van de scheuren is een verderzetting van de monitoring van de scheurwijdtes aangewezen teneinde tijdig te kunnen ingrijpen bij een toename van de stabiliteitsproblemen. De in 2018 aangebrachte ingrepen betreffen slechts tijdelijke maatregelen en verhinderen enkel het optreden van significante stabiliteitsproblemen (gedeeltelijke instorting ...) . Uit de metingen is gebleken dat ondanks deze ingrepen de scheurvorming verder blijft toenemen. Het is aangewezen om een toekomstvisie voor de kerk op te stellen aangezien doorgedreven stabiliteitsingrepen zich stilaan opdringen".

In 2019 werd door de firma SGS een beperkt geotechnisch onderzoek verricht van de funderingsondergrond aan de hand van drie diepsonderingen dicht bij de buitenmuren van het kerkgebouw. Uit dat onderzoek volgt dat de grondlagen onder de fundamente van de kerk tot het kwartaal moeten worden gerekend. Het verloop van de zgn. puntweerstand van de grond in functie van de diepte is zeer grillig. Vastere en slappere lagen wisselen elkaar af tot op een diepte van ca. 11 à 13 m onder het peil van de rondweg. Dit verklaart in een bepaalde mate de ontoereikendheid evenals de zettingsgevoeligheid van de kerkfundamente en is oorzaak van scheurvorming.

Om de bouwfysische toestand op te volgen wordt ook een beroep gedaan op de gedetailleerde inspectierapporten van Monumentenwacht Vlaams-Brabant : bouwkundige inspecties in 2001, 2009, 2012, 2017 en 2023 en inspecties van het interieur in 2009 en 2021.

In het verleden werden diverse werken uitgevoerd voor de restauratie en de conservering van het kerkgebouw. In het bijzonder: binnenschilderwerken in 1993, restauratie van de daken en de buitengevels in 2003 en buitenschilderwerken in 2018. Tevens worden jaarlijks kleinere noodzakelijke instandhoudingswerken uitgevoerd volgens de aanwijzingen in de inspectierapporten van Monumentenwacht.

Van het laatste rapport d.d. 23-03-2023 werd al een deel van de aandachtspunten uitgevoerd. De volgende onderhouds- en herstellingswerken dienen nog te worden gepland :

- dakwaterafvoer :

- de dichting van enkele goten dient nagezien te worden om waterinsijpeling te voorkomen .

- kapconstructie en zolders :

- een bijkomende armleuning dient geplaatst te worden op een loopbrug in de toren ;
- op de zolders van het koor en de zijbeuken dienen loopbruggen geplaatst te worden ;
- de opleg van de metalen dakgordingen op het opgaande metselwerk kant toren dient verbeterd te worden ;
- de zolders dienen gereinigd te worden, restanten van bouw materiaal, duivenkadavers e.d. dienen verwijderd te worden ;
- een schoorsteenpijp in asbestcement op de zolder van het koor die niet meer in gebruik is, dient verwijderd te worden.

- draagstructuur :

- onderzoek van het probleem van opstijgend vocht op enkele plaatsen, in het bijzonder bij de kolommen in het interieur.

- buitenschrijnwerk :

- gebreken aan de dakluiken van de dakkapellen in de toren dienen hersteld te worden, tevens dienen alle dakluiken en de houten omlijstingen met nieuwe afwerkklagen geschilderd te worden .

- buitenomgeving :

- de kerk wordt belaagd door duiven en kauwen zodat de goten zeer sterk bevuild zijn met verstoppingen van de afvoeren tot gevolg ; ook schade aan de leien dakbedekking en aan de metalen gootbekleding wordt in de hand gewerkt; vooral de noordzijde van de kerk is getroffen; de goten dienen minstens jaarlijks geruimd te worden ; de duivenpopulatie moet zo goed als volledig teruggedrongen worden. Dit laatste is een taak voor het gemeentebestuur ;
- enkele herstellingen dienen te worden uitgevoerd aan de trappen aan de noordzijde van de kerk.

2.1.3 Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk ligt in het RUP Kern d.d. 16-12-2015. De kerk grenst aan het gemeentepark dat deels is ingericht als parking en deels bedoeld is als evenementenplein. Er is een bushalte.

De bebouwing in de directe omgeving is van gemengde aard : woningen, meergezinswoningen, winkels, diensten, horeca. Rechtover de oostzijde van de kerk bevindt zich het Gemeenschapscentrum Felix Sohie. Aan de zuidkant aan de andere oever van de IJse liggen in het gemeentepark het kasteel-gemeentehuis en de vroegere kasteelhoeve. Beide gebouwen zijn beschermde monumenten. Naar de toekomst toe mag men in een zekere mate een verdere appartementisering van het dorpscentrum verwachten.

Hoeilaart is een gemeente met een zeer groot bosareaal. Het Zoniënwoud neemt meer dan de helft van het grondgebied in beslag. In de glorieperiode van de druiventeelt was Hoeilaart bekend als Glazen Dorp.

2.1.4 Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De parochiekerk

De parochiekerk van Sint-Clemens heeft haar specifieke plaats in de aanblik op het dorpscentrum. Ze heeft ook haar eigen geschiedenis, ze is nu 150 jaar oud in dit jubeljaar, en ze staat centraal in de gemeenschap. Mensen komen er al eeuwenlang om hun geloof te beleven in goede en kwade dagen. De parochiekerk staat ter beschikking van de plaatselijke geloofsgemeenschap, op de eerste plaats voor liturgie, sacramentele vieringen, bezinning en gebed. De plaatselijke gemeenschap kan de parochiekerk soms ook gebruiken voor andere pastorale activiteiten, bv. op het terrein van de catechesewerking.

De erediensten

In de Sint-Clemenskerk wordt elke zondag en elke hoogdag een viering voorzien. Jaarlijks wordt er een feestelijke Eerste Communieviering gehouden voor ongeveer 50 kinderen en hun gezin, evenals een Vormselviering voor ongeveer 40 kinderen en hun gezin. Ook doopselvieringen, huwelijken en uitvaartplechtigheden vinden er plaats na afspraak.

Andere activiteiten

Kerkgebouwen staan open voor initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieus en cultureel, historisch en kunsthistorisch, architecturaal en landschappelijk). Occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw zijn bv. tijdelijke tentoonstellingen, concerten, voordrachten, conferenties en kunsthistorische rondleidingen.

De pastorale zone

Als gevolg van de oppensioenstelling van de drie titelvoerende pastoors in Hoeilaart , Overijse en Huldenberg werd een zgn. pastorale zone opgericht die de verschillende zondagsgemeenschappen van de drie gemeenten omvat. De bedoeling is om de pastorale samenwerking tussen de verschillende parochies te organiseren en te verbeteren. De pastorale zone telt drie hoofdkerken, nl. de Sint-Clemenskerk in Hoeilaart, de Sint-Martinuskerk in Overijse en de Onze-Lieve-Vrouwkerk in Huldenberg.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Hoeilaart	Sint-Clemenskerk	

Toekomstvisie

Men kan verschillende redenen aanhalen om het kerkgebouw naar de toekomst toe te conserveren :

- de centrale ligging van het kerkgebouw die aan het centrum een bepalend uitzicht geeft ;
- de religieus-culturele en historische waarde van het gebouw ;
- de grote binnenruimte die plaats biedt aan meer dan 300 aanwezigen voor bijzondere aangelegenheden en vieringen ;
- de mogelijkheden voor medegebruik, bv. voor religieuze activiteiten van andere katholieke of christelijke geloofsgemeenschappen ;
- het onderzoeken van de mogelijkheden voor nevenbestemmingen in de vorm van een multifunctioneel gebruik, hetzij een gedeeld gebruik. Een multifunctioneel gebruik is een nevenbestemming in de tijd waarbij, buiten de uren van de religieuze activiteiten, de kerk voor andere doeleinden of door andere instanties gebruikt wordt. Een gedeeld gebruik is een nevenbestemming in de ruimte. Hierbij wordt de liturgische ruimte verkleind, en wordt daarnaast een nieuwe ruimte gebouwd die op permanente basis een andere bestemming krijgt. Een gedeeld gebruik veronderstelt derhalve dat de liturgische ruimte en de andere ruimte bouwkundig volledig van elkaar gescheiden zijn, zodat een gedeeld gebruik mogelijk wordt, zonder dat de afzonderlijke activiteiten elkaar hinderen of doorkruisen.

Het uitschrijven van een weloverwogen toekomstvisie vergt echter dat ten volle rekening wordt gehouden met de besluitvorming in het rapport van Triconsult d.d. 20-12-2024. Immers moet er een oplossing gezocht worden voor het stabiliteitsherstel van het kerkgebouw.

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

Als toekomstvisie kan men actueel de volgende actiepunten weerhouden :

1. Verderzetting van de scheurmetingen om het kwartaal zolang als nodig is om de veiligheid te bewaken.
2. Uitvoeren van beperkte instandhoudings- en herstellingswerken rekening houdende met de aanbevelingen van Monumentenwacht en/of vaststellingen in situ in functie van de beschikbare geldmiddelen, teneinde de kerk te kunnen conserveren.
3. Het uitvoeren van een voorstudie om te bepalen welke specifieke werken noodzakelijk zijn om de kerk op een definitieve wijze te consolideren. Vooraf dient een aanvullend geotechnisch onderzoek te gebeuren, voor zover nodig, en een gedeeltelijke of volledige opmeting van de dragende structuren van het kerkgebouw. Tevens dient een raming te worden opgemaakt van de verschillende kosten.
4. De gemeente en de kerkfabriek maken een inhoudelijk lastenboek op waarin toekomstige functies in het kerkgebouw kunnen ondergebracht worden. In kader van valorisatie en nevenbestemming. Die kunnen o.a. zijn; musea, niet-liturgische activiteiten, tentoonstelling, handel. Dit lastenboek zal in de vorm van een architectuurwedstrijd op de markt worden gezet. De financiering kan door de gemeente gebeuren.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maanden van elke nieuwe legislatuur vernieuwd of herbevestigd worden.

Bronvermeldingen :

- Onroerend Erfgoed Brussel, Plannenarchief KCML , Hoeilaart, Sint-Clemenskerk.
- Kennes H. : Inventaris Onroerend Erfgoed, Hoeilaart, Sint-Clemenskerk, 2017.
- Vandenborre R. : Bouw van de neoromaanse Sint-Clemenskerk, nota's uit het parochiearchief.
- Triconsult : Sint-Clemenskerk te Hoeilaart. Scheurmeting en visuele inspectie, 20-12-2024.
- Herinckx J. : Ontwerp tot pastoraal plan voor de parochiekerk van de zondagsgemeenschap Hoeilaart behorend tot de Pastorale Zone Druivenstreek.